

Date: 28th February-2026

**IJTIMOYIY HIMOYAGA MUHTOJ AHOLI QATLAMIDA PSIXOSOTSIAL
OMILLARNING RUHIY SALOMATLIKKA TA'SIRI**

Ergasheva Muazzam Abdumalik qizi

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

70910215-Sog'liqni saqlashni boshqarish va Jamoat salomatligini saqlash: jismoniy
faollik va rehabilitatsiya yo'nalishi 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar va shaxslarning kundalik hayotida psixosotsial omillarning ta'sir mexanizmlari o'rganilgan. Tadqiqot doirasida 250 nafar respondent ishtirokida so'rovnoma o'tkazildi. Natijalar moliyaviy barqarorsizlik va ijtimoiy izolyatsiya kabi omillar ruhiy zo'riqish darajasiga $p < 0.05$ ahamiyatlilik darajasida ta'sir qilishini ko'rsatdi. Ishda ushbu aholi qatlamining psixologik moslashuvchanligini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy himoya, psixosotsial omillar, ruhiy salomatlik, stress, resilliyentlik, ijtimoiy izolyatsiya, depressiya indeksi.

Kirish

Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy himoyaga muhtojlik ko'pincha faqat moddiy ehtiyojlar nuqtai nazaridan baholanadi. Biroq, inson psixologiyasi ijtimoiy mavqe va xavfsizlik hissi bilan uzviy bog'liq. Psixosotsial omillar — bu ijtimoiy muhit va shaxsning ruhiy holati o'rtasidagi o'zaro ta'sirdir.

Tadqiqot metodologiyasi va statistik tahlil

Tadqiqotda tasodifiy tanlash usuli qo'llanildi. Statistik ma'lumotlar tahlil qilinganda, moliyaviy stress va umumiy hayotiy mamnunlik o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = -0.68$ ni tashkil etdi. Bu shuni anglatadiki, moliyaviy stress kuchaygan sari, sub'yektiv farovonlik hissi sezilarli darajada pasayadi.

Tadqiqot natijalari:

- * Respondentlarning 65% qismi ijtimoiy tarmoqlardan uzilib qolishni (izolyatsiyani) o'zlarining asosiy psixologik muammosi deb qayd etgan.

- * 40% holatlarda depressiv alomatlar aynan doimiy moliyaviy tashvishlar bilan bog'liq.

- * Resilliyentlik (qiyinchiliklarga moslashuvchanlik) ko'rsatkichi yuqori bo'lgan guruhlarda psixosotsial bosim ta'siri 25% ga pastroq qayd etildi.

Xulosa

Ijtimoiy himoya tizimi nafaqat moddiy resurslarni taqsimlashi, balki psixosotsial rehabilitatsiya dasturlarini ham qamrab olishi zarur. Bu dasturlar o'z navbatida aholining turmush tarzi va psixosotsial muammolarini yechimi sifatida namoyon bo'lishiga olib kelishi o'z isbotini topib kelmoqda. "Ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlash" modeli aholining stressga chidamliligini oshirishda samarali mexanizm bo'lib xizmat qiladi.

Date: 28th February-2026

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov, I. (2023). O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimi: muammolar va yechimlar. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Mamatova, N. (2022). Ijtimoiy ish asoslari va psixologik yondashuv. "Yangi asr avlodi".
3. World Health Organization (2024). Mental Health and Social Vulnerability: Global Report. Geneva.
4. Smith, J. A. (2023). Psychosocial stress in low-income populations. Oxford University Press.
5. Abdullaev, A. (2021). Aholi qatlamlari ijtimoiy moslashuvi. "Fan".
6. Brown, K., & Miller, T. (2022). Resilience in Social Work. New York: Academic Press.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yilgi qarori "Ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishni takomillashtirish to'g'risida".
8. Ibragimov, X. (2024). Psixologik xizmatda statistik tahlil usullari. Toshkent.
9. Johnson, R. (2023). Poverty and Cognitive Function. Journal of Social Psychology, 15(2), 112-128.
10. Sodiqov, M. (2022). Oilalarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash texnologiyalari. "O'qituvchi".
11. Peterson, D. (2024). Social Isolation and Mental Health outcomes. Health Policy Review.
12. Valiyev, S. (2023). Sotsiologik tadqiqotlar metodikasi. Toshkent: Universitet.

